

ภาษาบาลี ๑ คำคตินธรรมประจำสัปดาห์ “ปญญาสตถ — ศาสตราคือปัญญา, ปัญญาเพียงดังศาสตรา”

คำว่า ปญญาสตถ อ่านตามภาษาบาลีว่า ปัน - ยา - สัต - ณะ มาจากคำว่า ปญญา (ความเข้าใจถูกเห็นถูก, เข้าใจตามความเป็นจริง) กับคำว่า สตถ (ศาสตรา, สิ่งที่สามารถตัดได้) รวมกันเป็น ปญญาสตถ แปลว่า ศาสตราคือปัญญา หรือ ปัญญาเพียงดังศาสตรา เป็นคำที่แสดงถึงสภาพธรรมที่มีจริง คือ ปัญญา เป็นสภาพธรรมที่มีจริง เป็นสภาพธรรมที่เข้าใจถูกเห็นถูกในสภาพธรรมตามความเป็นจริง และ ปัญญานี้เองเมื่ออบรมเจริญจนถึงความสมบูรณ์แล้วก็สามารถดับกิเลสทั้งหลายทั้งปวงได้หมดสิ้น ไม่มีกิเลสใดๆ เกิดขึ้นอีกเลย ปัญญาจึงเปรียบเสมือนศาสตรา เพราะเป็นสภาพธรรมที่สามารถตัดกิเลสได้ ตามข้อความจากอรรถสาลีนี้ อรรถกถาพระอภิธรรมปิฎก ัมมสังคณีปกรณ์ “ศาสตราคือปัญญานั้นแหละ ชื่อว่า ปัญญาสัตถะ เพราะอรรถ (ความหมาย) ว่า ตัดกิเลส.”

ในสมัยครั้งพุทธกาลผู้ที่ได้ฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เกิดความรู้ความเข้าใจ เห็นจริงตามพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดง เกิดความปลื้มใจ ปีติ ยินดี เบิกบานที่ได้เข้าใจความจริง เพราะไม่เคยได้เข้าใจมาก่อน มีการชื่นชมพระดำรัสของพระองค์ว่า ภาสิตของพระองค์แจ่มแจ้ง ยิ่งนัก เปรียบเหมือนบุคคลหงายของที่คว่ำ เปิดของที่ปิด บอกหนทางให้แก่คนหลงทาง และตามประทีปในที่มืด ด้วยหวังว่า ผู้มีจักขุจักเห็นรูปได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ที่เกิดความเบิกบานก็เพราะได้เข้าใจพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดง เกิดความซาบซึ้งเห็นตามความเป็นจริง ว่าสภาพธรรมเป็นสิ่งที่มีความจริง เป็นธรรมที่ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัวตน เป็นสภาพธรรมแต่ละหนึ่งๆ เท่านั้น ถ้าไม่ได้ฟังพระธรรม ไม่มีทางที่ความเข้าใจถูกเห็นถูกจะเกิดขึ้นได้เลย แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีโอกาสได้ฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงอย่างแท้จริง

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสดงพระธรรม เพียงพอแก่ผู้ที่สามารถจะเข้าใจได้ พระองค์ไม่ได้มีการบังคับให้ผู้นั้นผู้นี้มานับถือพระองค์ แต่พระองค์ทรงแสดงความจริง เพื่อให้ผู้ที่ได้ฟังได้ศึกษา มีการพิจารณาไตร่ตรอง เห็นด้วยตนเองตามความเป็นจริง พระบารมีทั้งหมดที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงสะสมอบรมมาตั้งแต่เมื่อครั้งที่ทรงเป็นพระโพธิสัตว์ ก็เพื่อที่จะทรงตรัสรู้สภาพธรรมตามความเป็นจริงถึงความเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเพื่อประโยชน์แก่อกุศลแก่สัตว์โลก ด้วยการทรงแสดงพระธรรมประกาศความจริงให้สัตว์โลกได้เข้าใจอย่างถูกต้องตรงตามความเป็นจริง ดังนั้น ที่จะเป็ประโยชน์แก่พุทธบริษัทจริงๆ ก็คือ การมีโอกาสได้ฟังคำจริงที่พระองค์ทรงแสดง จึงจะเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการอุบัติขึ้นของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและการทรงแสดงพระธรรม สิ่งที่พระองค์ทรงแสดง เป็นไปเพื่อความเข้าใจถูกเห็นถูกโดยตลอด เป็นไปเพื่อขัดเกลาละคลายอกุศล

และ เจริญกุศล สภาพธรรมใดที่มีโทษ ก็ทรงแสดงถึงโทษจริงๆ ว่า ไม่นำมาซึ่งคุณประโยชน์ใดๆเลย เป็นสิ่งที่ควรละทิ้งความติดข้อง ความโกรธ ความหลง ความแข็งดี ความริษยา ความตระหนี่ เป็นต้น ซึ่งการที่จะละได้นั้น ไม่ใช่ด้วยความอยากด้วยความต้องการ แต่ต้องด้วยการอบรมเจริญปัญญา และสภาพธรรมใดที่ไม่มีโทษ คือ ความไม่ติดข้อง ความไม่โกรธ ความเข้าใจถูกเห็นถูก ความไม่แข็งดี ความไม่ริษยา ความไม่ตระหนี่ เป็นต้น เป็นธรรมที่ควรอบรมเจริญให้มีขึ้นในชีวิตประจำวัน เมื่อได้ฟัง ได้พิจารณา เข้าใจตามความเป็นจริงแล้ว จากที่เคยเป็นผู้มากไปด้วยอกุศลประการต่างๆ ก็สามารถที่จะละคลายอกุศล ขัดเกลากิเลสของตนเอง และอบรมเจริญธรรมฝ่ายดีเพิ่มขึ้นในชีวิตประจำวัน

นี่คือคุณของพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ใครก็ตามที่มีโอกาสได้ยินได้ฟัง เห็นประโยชน์และมีความอดทน มีความจริงใจ มีความเพียรที่จะฟังที่จะศึกษาต่อไป ความเข้าใจก็จะค่อยๆ เจริญขึ้น นำมาซึ่งประโยชน์โดยส่วนเดียว

จึงแสดงให้เห็นตามความเป็นจริงว่า พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ดีแล้วเท่านั้น เป็นสิ่งที่ประเสริฐ มีค่ายิ่งกว่าสิ่งอื่นใด ที่จะทำให้ผู้ที่ได้ฟังได้ศึกษา มีความเข้าใจถูกเห็นถูก เป็นไปเพื่อการขัดเกลากิเลสของตนเอง จนกระทั่งสามารถดับกิเลสทั้งปวง ได้ในที่สุด เพราะปัญญา เจริญขึ้นไปตามลำดับ เป็นที่พึ่งได้ในทุกระดับชั้น จนถึงสูงสุดกำลังของปัญญา ก็สามารถดับกิเลสได้ ตัดกิเลสได้จนหมดสิ้น จึงเปรียบเสมือนว่า ปัญญา เป็นเพียงดังศาสตรา ก็เพราะสามารถตัดกิเลสได้ ซึ่งกว่าจะไปถึงการตัดหรือการดับกิเลสได้นั้น ก็จะต้องมีการเริ่มต้น คือ ฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ไม่ขาดการฟังพระธรรมเป็นปกติในชีวิตประจำวัน.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๕-๖๒๑๗๑๐๖]